

"Romerna är demokratins lackmustest"

Luminita Mihai Ciobă är författare, poet och ordförande i Fundatia Sociala Culturala a Romilor och har dokumenterat överlevande från dödslägren i Transnistrien.

Foto: Inger Söderquist

Vi i redaktionen är alla glada över att vi valde romer som temanummer. Trots att det bor 12 000 000 till 15 000 000 romer i Europa, så var våra kunskaper både bristfälliga och felaktiga. Ett stort tack därför till redaktionen på *É Romani Glinda* som avhjälpste bristerna, i synnerhet Fred Taikon och Domino Kai som alltid varit tillgänglig för våra frågor. Likaså vill vi tacka Hilda Schwartz och Priscilla Schwartz, som båda tog emot oss och berättade om sina liv, men listan över personer som hjälpt oss kan göras längre. Ett särskilt tack vill vi rikta till EU-projektet "Chachipe Youth Photo Contest" för att vi får använda de fina fotona tagna av unga romer runt om i Europa. Vi tycker att fotona visar glädje, framtidshopp och den styrka identiteten kan ge.

Romerna är Europas största minoritet med ett antal som sammanlagt överskrider många europeiska länders hela befolkningar. Ändå är de så lite synliggjorda i pressen utom i negativa sammanhang, när man istället skulle kunna lyfta fram, att romen är en flexibel människa som kan många språk, har många yrken och är van att röra sig i flera olika kulturer. Är det inte så vi alla vill vara? Vaclav Havel sa, att hur romerna behandlas är som ett lackmustest på demokratin. Deras mer än 500-åriga historia visar på en lång serie av oförrätter, vilka skandalöst nog fortfarande fortsätter med Italiens registrering av romer som extremfall. Om detta handlar en artikel i tidningen.

Pogromer i Rumänien, etnisk rensning i Kosovo, där antalet romer har minskat från 120 000-130 000 år 1999 till 10 000-20 000 idag, romska barn som place-ras i särskola endast på grund av att de är romer i Slovakien och på andra håll, antiziganismen, diskrimineringen och kränkningarna som drabbar alla romer i någon form. Listan kan göras mycket lång. Positivt är dock att många romska föreningar och organisationer bildats både nationellt och internationellt. Det

underlättas av att så många romer förstår romani chib (romanés) då det är språket som är grunden för gemenskapen när romer från olika länder träffas. EU borde också kunna vara till större hjälp än hitintills.

Tyvärr kan vi bara göra ett litet nedslag i allt som skulle kunna skrivas om romer, men vi kommer även fortsättningsvis att rapportera om dem. Redan i nästa nummer ska vi bevaka en konferens, som äger rum 5-7 mars i Stockholm, om förtryck och diskriminering. I Sverige borde vi ha kommit längre beträffande romska barns skolgång och överhuvudtaget hur vi uttalar oss om romer. Det är sorgligt att höra att Priscilla Schwartz flera gånger om dagen fått gliringar för att hon bär den finsk-romska traditionella dräkten.

Kränkningar och osynliggörande är romernas vardag. På Förintelsedagen 27 januari nämndes knappt romerna i medierna eller i FN, trots att minst 500 000 romer dödades i koncentrationsläger eller sköts i skogarna där många av dem försökte gömma sig. Katolska biskopen Anders Arborelius var en av huvudtalarna på Romskt Kulturcentrum, och han tog mycket starkt avstånd från biskopen Richard Williamson som tillhör brödrskapet SSPX och som nyligen förnekat Förintelsen. Arborelius tog även starkt avstånd från all form av diskriminering. Vi har alla en skyldighet att reagera, påminde biskopen.

I detta nummer tar vi även bland annat upp situationen i Republiken Kongo med särskild emfas. Vi gläder oss över att doktor Mukwege fått Olof Palmepriset för sitt arbete med våldtagna kvinnor. Vi skriver dock om en annan grupp, pygméerna, vars öde inte är bättre.

Vi har fått vänta på visst material och ber så mycket om ursäkt för dröjsmålet med tidningen.

Inger Söderquist
Redaktör